

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การแสวงหาข่าวสาร การใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจจากข่าวสาร และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวันของประชาชนกรุงเทพมหานคร ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดครั้งเดียว (One Shot Study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั่วไปในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 21-55 ปี เพื่อศึกษาการแสวงหาข่าวสาร การใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจจากข่าวสาร และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวันของประชาชนกรุงเทพมหานคร ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัย คือ ประชาชนทั่วไปในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 21-55 ปี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจ จากสถิติสำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2540 พบว่า ประชากรที่มีอายุระหว่าง 21-55 ปี มีจำนวน 2,932,910 คน จาก 44 สำนักงานเขต

ผู้วิจัย จึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการศึกษาจำนวน 405 คน ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างนี้กำหนดจากตารางแสดงจำนวนตัวอย่างของ Taro Yamane ณ ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95.5 ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (อ้างใน วิเชียร เกตุสิงห์, 2534)

สำหรับวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) ดังนี้

1. ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นประเภทลำดับชั้น (Stratified Sampling) แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ เขตเมือง เขตต่อเมือง และเขตชานเมือง เพื่อให้ลักษณะประชากรมีการกระจายสัดส่วน และมีความหลากหลาย แล้วจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก เพื่อคัดเลือกกลุ่มละ 3 เขต ดังนี้

1.1 เขตเมือง มีทั้งหมด 14 เขต คือ เขตพระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก บางซื่อ ดุสิต พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง ดินแดง ธนบุรี คลองสาน และ บางกอกใหญ่ สุ่มได้ เขตบางรัก พญาไท และคลองสาน

1.2 เขตค่อนเมือง มีทั้งหมด 19 เขต คือ เขตยานนาวา ประเวศ ซาทร บางคอแหลม พระโขนง คลองเตย บางเขน ดอนเมือง หลักสี่ บางกะปิ ลาดพร้าว วังทองหลาง บึงกุ่ม สะพานสูง จตุจักร บางกอกน้อย บางพลัด ภาษีเจริญ ราษฎร์บูรณะ สุ่มได้ เขตคลองเตย บึงกุ่ม และราษฎร์บูรณะ

1.3 เขตชานเมือง มีทั้งหมด 11 เขต คือ เขตหนองจอก สวนหลวง มีนบุรี คันนายาว คลองสามวา สายไหม ลาดกระบัง บางขุนเทียน จอมทอง คลิ่งชัน และหนองแขม สุ่มได้เขต สวนหลวง มีนบุรี และจอมทอง

2. การเก็บข้อมูล แต่ละเขตเก็บเขตละ 45 คน โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามที่สาธารณะ เช่น ศูนย์การค้า ในเวลาที่แตกต่างกัน และเก็บให้ครอบคลุม ตามเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส การศึกษา และรายได้ ให้มากที่สุดจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

สามารถจำแนกตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการแสวงหาข่าวสาร ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้
ตัวแปรตาม การแสวงหาข่าวสาร

สมมุติฐานที่ 2 ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการรับรู้ประโยชน์ ความพึงพอใจจากข่าวสาร และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวัน ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้
ตัวแปรตาม การรับรู้ประโยชน์ ความพึงพอใจ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวัน

สมมุติฐานที่ 3 การแสวงหาข่าวสารของประชาชนกรุงเทพมหานคร ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ กับ การรับรู้ประโยชน์ของข่าวสาร

ตัวแปรอิสระ การแสวงหาข่าวสาร

ตัวแปรตาม การรับรู้ประโยชน์

สมมุติฐานที่ 4 การแสวงหาข่าวสารของประชาชนกรุงเทพมหานคร ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ กับ ความพึงพอใจจากข่าวสาร

ตัวแปรอิสระ การแสวงหาข่าวสาร

ตัวแปรตาม ความพึงพอใจ

สมมุติฐานที่ 5 การรับรู้ประโยชน์จากข่าวสารของประชาชนกรุงเทพมหานคร ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ กับ ความพึงพอใจจากข่าวสาร

ตัวแปรอิสระ การรับรู้ประโยชน์

ตัวแปรตาม ความพึงพอใจ

สมมุติฐานที่ 6 การรับรู้ประโยชน์จากข่าวสารของประชาชนกรุงเทพมหานคร ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวัน

ตัวแปรอิสระ การรับรู้ประโยชน์

ตัวแปรตาม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวัน

สมมุติฐานที่ 7 ความพึงพอใจจากข่าวสารของประชาชนกรุงเทพมหานครในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวัน

ตัวแปรอิสระ ความพึงพอใจ

ตัวแปรตาม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลจากประชาชนทั่วไป ใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) โดยแบ่งโครงสร้างแบบสอบถามเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ สมรส การศึกษา และรายได้

- ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการแสวงหาข่าวสาร ด้านเนื้อหา เหตุผล รูปแบบ สื่อ
ที่เลือกใช้ และความบ่อยครั้ง ในการแสวงหาข่าวสาร
- ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ประโยชน์จากข่าวสาร
- ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจจากข่าวสาร
- ตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย และผู้ช่วยรวบรวมเก็บข้อมูล 5 คน ซึ่งได้ซักซ้อมและทำความเข้าใจแบบสอบถาม และเทคนิคต่างๆ ในการตอบคำถาม หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถาม ไปสอบถามประชาชนตาม เขตต่างๆ ที่กำหนดไว้ โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม - 15 กุมภาพันธ์ 2542

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัย ได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรง โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อนำค่ารอบที่ได้มาหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left| \frac{1 - \sum V_i}{V_t} \right|$$

เมื่อ α = ความเชื่อถือได้

K = จำนวนข้อ

V_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

V_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ผลการหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้

1. ค่าความน่าเชื่อถือส่วนของการแสวงหาข่าวสาร ได้ 0.941
2. ค่าความน่าเชื่อถือส่วนของการรับรู้ประโยชน์ ได้ 0.869
3. ค่าความน่าเชื่อถือส่วนของความพึงพอใจจากข่าวสาร ได้ 0.892

4. ค่าความน่าเชื่อถือส่วนของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในชีวิตประจำวัน
ได้ 0.747

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลจากการวัดตัวแปรต่างๆ ได้กำหนดเกณฑ์การวัดไว้ 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert Scale ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การแสวงหาข่าวสาร ประกอบด้วย เนื้อหาที่ต้องการ เหตุผล รูปแบบของข่าวสาร การเลือกใช้สื่อเพื่อแสวงหาข่าวสาร มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

- ส่วนความบ่อยครั้ง ในการแสวงหาข่าวสาร มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

บ่อยมาก	5	คะแนน
บ่อย	4	คะแนน
ไม่บ่อย	3	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	1	คะแนน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01 -1.00	หมายถึง	มีการแสวงหาข่าวสารระดับต่ำมาก
คะแนนระดับ 1.01 -2.00	หมายถึง	มีการแสวงหาข่าวสารระดับต่ำ
คะแนนระดับ 2.01- 3.00	หมายถึง	มีการแสวงหาข่าวสารระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 3.01 -4.00	หมายถึง	มีการแสวงหาข่าวสารระดับสูง
คะแนนระดับ 4.01 -5.00	หมายถึง	มีการแสวงหาข่าวสารระดับสูงมาก

2. การรับรู้ประโยชน์ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01 -1.00	หมายถึง	มีการรับรู้ประโยชน์ระดับต่ำมาก
คะแนนระดับ 1.01 -2.00	หมายถึง	มีการรับรู้ประโยชน์ระดับต่ำ
คะแนนระดับ 2.01 -3.00	หมายถึง	มีการรับรู้ประโยชน์ระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 3.01 -4.00	หมายถึง	มีการรับรู้ประโยชน์ระดับสูง
คะแนนระดับ 4.01 -5.00	หมายถึง	มีการรับรู้ประโยชน์ระดับสูงมาก

3. ความพึงพอใจจากข่าวสาร มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01 -1.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับต่ำมาก
คะแนนระดับ 1.01 -2.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับต่ำ
คะแนนระดับ 2.01 -3.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 3.01 -4.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับสูง
คะแนนระดับ 4.01 -5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับสูงมาก

4. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เวลาในชีวิตประจำวัน เรื่องการใช้เวลาในกิจกรรมทั่วไป มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากขึ้นอย่างมาก	5	คะแนน
มากขึ้น	4	คะแนน
เท่าเดิม	3	คะแนน
น้อยลง	2	คะแนน
ไม่เศษ/เลิกทำ/ไม่สนใจ	1	คะแนน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01 -1.00	หมายถึง	มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับต่ำมาก
คะแนนระดับ 1.01 -2.00	หมายถึง	มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับต่ำ
คะแนนระดับ 2.01 -3.00	หมายถึง	มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 3.01 -4.00	หมายถึง	มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับสูง

คะแนนระดับ 4.01 -5.00 หมายถึง มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับสูงมาก

- การใช้เวลาในการซื้อสินค้า และใช้บริการต่างๆ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากขึ้นอย่างมาก	1	คะแนน
มากขึ้น	2	คะแนน
เท่าเดิม	3	คะแนน
น้อยลง	4	คะแนน
ไม่เคย/ เลิกทำ /เลิกซื้อ	5	คะแนน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01 -1.00 หมายถึง มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับต่ำมาก

คะแนนระดับ 1.01 -2.00 หมายถึง มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับต่ำ

คะแนนระดับ 2.01-3.00 หมายถึง มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับปานกลาง

คะแนนระดับ 3.01 -4.00 หมายถึง มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับสูง

คะแนนระดับ 4.01 -5.00 หมายถึง มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาระดับสูงมาก

- ความสนใจในเรื่องต่างๆ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากขึ้นอย่างมาก	5	คะแนน
มากขึ้น	4	คะแนน
เท่าเดิม	3	คะแนน
น้อยลง	2	คะแนน
ไม่สนใจ	1	คะแนน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01 - 1.00 หมายถึง มีความสนใจระดับต่ำมาก

คะแนนระดับ 1.01 - 2.00 หมายถึง มีความสนใจระดับต่ำ

คะแนนระดับ 2.01 - 3.00 หมายถึง มีความสนใจระดับปานกลาง

คะแนนระดับ 3.01 - 4.00 หมายถึง มีความสนใจระดับสูง

คะแนนระดับ 4.01 - 5.00 หมายถึง มีความสนใจระดับสูงมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) ใช้การแจกแจงความถี่ แสดงตารางแบบร้อยละ และค่าเฉลี่ยเพื่ออธิบายข้อมูล

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้สถิติ ดังนี้

2.1 ใช้ t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1,2

2.2 ใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 3,4,5,6,7

การประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด ทำการลงรหัส นำข้อมูลที่ได้จากการลงรหัสแล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ